

Narodna
Dnevna zbirka
za kraljevo Jugoslavijo
mesечно 45 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i slop. p. u. vrsta
maloglasni po 1.50
in 2.0, večji og. asi
nad 45 mm v. sine
po Din 4.50, večji
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
visti po 10 Din
p. pr. večem g.
nar. in. opust.
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljk in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neizbrana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inštalac. Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ob 40 letnici našega de avskega zavarovanja

Napredek in svoboda sta bila idola zadnjega stoletja, od katerih si je človeštvo obetalo nebesa na zemlji. Zgodilo se je drugače. Vedno intenzivnejše uvajanje strojev v produkcijo je rodilo armade delavcev, katerih socialni položaj je postal v kljub vsemu napredku in vsej svobodi v mnogem pogledu bednejši od socialnega položaja nekdanjih sužnjev in srednjeveških tlačanov. Nekdanji gospodar je videl v sužnju orodje, katerega je moral vzdrževati in za katerega je moral skrbeti, ker je sicer trpel občutno materialno škodo, ako mu je suženj onemogel.

Današnji poslodajalec pa nima nobenega materialnega interesa na zdravju in zadostni preskrbi svojega delavca. Ako delavec onemore, ne trpi radi tega poslodajalec nobene škode, ker lahko dobi izmed brezposelnih takoj drugega, kateri je pripravljen celo pri manjši plači več delati kot prvi. Ludi osebni stik med gospodarjem in sužnjem je bil mnogokrat prisrčnejši, kakor je med poslodajalcem in delavcem. S sužnjem, kateri se je rodil in kateri je vzrastel v gospodarjevi družini, se je mnogokrat postopalo kot z družinskim članom, nekograt je gospodar iz hvaležnosti dal primerno starostno preskrbo; hlapca Jerneja so pa po 40. letih zveste službe vrgli siromašnega in onemoglega na cesto. Kmet-tlačan ni imel svobode, imel je pa pravico do življenja pridelkov zemljišča, katerega delavec sploh nima. Bridkosti brezposelnosti so bile sužnju in tlačanu popolnoma neznan in tuje.

Svoboda, katero je rodil napredek, je bila za večino ljudi samo formalna. Feščica kapitalistov je pod krinko svobode pogodb, svobode konkurence itd. začela po svoji volji diktirati delovne pogoje delavcem, kateri so bili vsled svojega siromaštva prisiljeni sprejeti vse, samo da dobijo najskromnejša sredstva za najpotrebnejšo vsakdanjo prehrano in preskrbo. Ko je pa delavec obolel, onemogel itd., je izgubil službo in s tem vir vseh svojih dohodkov. Delavec, ki je leta in leta vestno služil človeški družbi, je postal tako brez vsake lastne krivde berač in kot tak navezan na miloščino svojega bližnjega.

Pri takih okoliščinah je človeštvo kmalu zavrglo geslo svobode, katerega ni pomenila svoboda za vse, ampak samo za nekatere, in mesto nje začelo zahtevati enakopravnost in krščansko pravičnost. Vsak delavec je vreden svojega plačila! Delavec, ki vsled bolezni, nesreče, onemoglosti, starosti itd. izgubi svoj zaslužek, ima pravico zahtevati od človeške družbe tudi v času svoje delanezmožnosti primerno preskrbo do stalno človeka. Ti nazorji so vodili zakonodajalce, ki so pred 40. leti začeli graditi prvo socialno zavarovanje v naših krajih.

V kako mogočno socialno organizacijo se je tekom desetletij razvilo naše delavsko zavarovanje! Na našem slovenskem ozemlju je danes zavarovanih že preko 100 000 delavcev, od teh skoraj tretjina žensk. Okrožni urad v Ljubljani ima v svoji službi 141 zdravnikov, od teh jih je 23 nameščenih v ambulatoriju v Ljubljani, specialistov pa ima urad 14. Lepo se razpreza organizacija tudi po deželi. Urad ima danes že svoje ambulatorije tudi v Mariboru, Celju, Ptuj in Kranju. Posvetovalnice za matere so v Ljubljani, Trzinu in Mariboru. Člani, ki oboli na tuberkulozi, odhajajo na Golnik ali Klenovnik, nekateri tudi k morju. Mnogo drugih oddaja urad tudi po toplicah, kakor v Varaždinski, Dolenjske, Cateške ali Krapinske toplice. Urad poseduje tudi že lastno okrevališče »Jadrin« na Rabu, kjer je samo letošnje leto bilo na okrevanju okrog 150 članov.

Kako ogromnega pomena je zavarovanje za delavce, lahko spoznamo že iz dejstva, da je n. pr. samo v letu 1928 obolelo do 40 000 članov in da je povprečno v dnevnem staležu okrog 2200 bolnikov, o katerih urad vodi evidenco.

Seveda so pa tudi stroški za vzdrževanje tako velikega aparata jako visoki. Samo za zdravilišča in kopališča je izdal urad v l. 1928 blizu 3 milijone Din, za bolnišnice do 10 milijonov, za zdravila preko 6 milijonov, na hranarini za obolele delavce je bilo samo l. 1928 izplačanih nad 11 milijonov Din.

To so v resnici ogromne številke. Vendar socialno in kulturno delo delavskega zavarovanja še ni končano. Našem delavstvu manjka še pokojninsko in brezposelno zavarovanje. Pravičnost zahteva, da dobi ne samo uradnik kot duševni delavec, ampak tudi vsak manualni delavec v onemoglosti, starosti in brezposelnosti oskrbo, primerno poklicu, prav tako kakor dobi sedaj skrb ob bolezni in nezgodi. Delavstvo stoji pred reformo svojega socialnega zavarovanja. Vsekakor je potreba, da bo ta reforma dodala dosedanjemu obsegu še pokojninsko in brezposelno zavarovanje. Za delavstvo bo to najlepši jubilej socialnega zavarovanja!

Papež prvič zapustil vatikansko ozemlje

Rim, 20. decembra. (AA) O svečanem potu papeža v lateransko cerkev, s čimer je papež dejansko prvič zapustil ozemlje vatikanskega mesta in kot prvi papež stopil na teritorij Rima po letu 1870, se doznajajo te-le podrobnosti.

V notranjem dvorišču lateranske palače so se zbrali pod vodstvom kardinala vilarija vsi kanoniki cerkve in čakali na prihod papeža. Bazilika je bila bleščeče razsvetljena. Stebri so bili odeti v bogate preproge. Lateranski seminaristi in gojenci lombardskega seminarja so bili že ob 5 zjutraj na mestu in so se zbrali v Transectu abside. Ko je papež stopil v cerkev, se je najprvo priklonil v kapelici sv. zakramenta, nakar je sedel na prestol v kapelici Absidi, kjer takisto od leta 1870. ni sedel niti en papež. Tu je opravil pripravljene molitve za mašo. Zbor pod vodstvom msgr. Kazimirja je zapel cerkveno himno »Tu es sacerdos magnus«. Papežu sta asistirila pri maši, s katero je proslavil svoj 50 letni mašniški jubilej, kardinal Pompieri in msgr. Giordini. Mašo je papež opravil pod papeževim baldahinom. Po končanem sv. opravi se je papež vrnil v Vatikan z avtomobilom. V njegovem spremstvu je bil guverner vatikanskega mesta. Poveljnik papeževih orožnikov, tajni komornik, papežev vrhovni ceremonijar msgr. Cadija itd. Ko se je papež pojavil pred cerkvijo, sta mu bila izročena dva ključa: zlat in srebrn. Pred vstopom v lateransko cerkev si je papež ogledal »pominsko ploščo, ki je bila pritrjena na baziliki v spomin današnjega dogodka in ki jo je dal vzdati kapitelj cerkve.

Rim, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Brez vsakršne napovedi je papež Pij XI. davi zapustil Vatikan in se z avtomobilom odpeljal v rimsko katedralo sv. Janeza, kjer je ob petdesetletnici svojega mašništva opravil sv. mašo. Od Pija IX. ni v tej cerkvi noben papež več bral svele maše.

Rim, 20. dec. (Tel. »Slov.«) V Rimu ni vedel nihče, v Vatikanskem mestu pa so vedeli le v najožjem papeževem krogu, da bo papež danes prvič zapustil vatikansko palačo. Prevečkrat se je napovedovalo, da bo papež zapustil Vatikan in ravno tolikrat so se take vesti dementirale, tako da nihče ni mogel upati vestem o izhodu papeža. Tudi mraz, ki pritiska zadnja dva dni, je povzročil, da se na današnji izhod ni mogel nihče zanesti. Razen najbolj poučenih krogov nikomur ni bilo znano, da bo papež prvič zapustiti vatikanska poslopja ravno na dan svojega mašniškega jubileja.

Automobilizem spodriva železnice

Prometno ministrstvo sklicuje vsled tega konferenco

Belgrad, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Kakor v drugih državah, tako je tudi po naši državi zlasti pri lokalnih transportnih zvezah postalo zelo aktualno vprašanje konkurence med avtomobilizmom in železnicami. Urad za tujski promet, na drugi strani pa ministrstvo za železnice ima sestavljeno natančno statistiko o tem, kako avtomobilizem v gotovih pokrajinah, ne izvzema tudi Slovenijo, izpodriva železniški promet.

Zaradi tega je postalo zelo pereče vprašanje, ali naj se avtomobilizem, ki ga pospešuje urad za tujski promet, še nadalje poveča, ali pa vsaj obdrži v dosedanjem stanju, oziroma kakor zagovarjajo nekateri zastopniki prometnega ministrstva, ukinejo pravice dovoljevanja nadaljnjih koncesij. V tem pogledu zastopa ministrstvo za trgovino in industrijo nasprotno, ministrstvo za promet pa zopet drugačno stališče.

Ker so se javili k temu vprašanju tudi zasebni interesi, neizvzema posameznih velikih občin, je sklenilo prometno ministrstvo, da bo sklicalo za 10. januarja 1930 javno konferenco vseh v poštev prihajajočih činiteljev predvsem gospodarskih, ki naj odločijo v tem, ali naj se avtomobilizem podpira, ali pa naj se bolj forsira promet potnikov po železnicah.

K tej konferenci so povabljeni poleg gospodarskih ministrstev tudi zasebne organizacije, ki so vzele v roke inicijativo, da ne samo v tujskoprometnih krajih, ampak tudi v dotičnih, kjer ni na razpolago železnice, uvedejo avtomobilski promet. Ker je bilo to vprašanje že večkrat na dnevnem redu, na

ga jubileja. Dolgo pričakovani dogodek je bil torej rimskim meščanom popolnoma neznan in mnogi niso hoteli verjeti vestem o izhodu, ki so se širile po mestu bliskoma. Papežev avtomobil je zapustil Vatikansko mesto zjutraj ob 6.50. Sledilo mu je več avtomobilov, v katerih so se vozili guverner Vatikanskega mesta, poveljnik papeževih garde, načelnik komornikov Cacci Dominioni in štirje tajni komorniki. Kratko pred odhodom so bile obveščene italijanske oblasti, ki so skrbele za varnostno službo. Papež je bral sv. mašo v lateranski baziliki ob 7. Ta bazilika je namreč rimska katedrala in papež je titularni škof te cerkve. Po maši si je papež ogledal lateranski misijonski muzej. Prisotno občinstvo je papežu prirejalo vdane manifestacije. Nato se je papež vrnil v Vatikan.

Papežev izhod je presenelil ves Rim. Vatikan je obvestil italijansko vlado o papeževem izhodu šele pozno ponoči, obenem pa je pristavil, da odklanja vsakršne posebne varnostne odredbe. Zato je papežev sprevid spremljal samo en policijski komisar v zadnjem avtomobilu, spredaj pa sta vozila dva motorna kolesa. Mesto je bilo v jutranjih urah le slabo razsvetljeno, zavese v papeževem avtomobilu pa so bile spuščene na oni strani, kjer je sedel papež. Avtomobil so vozili popolnoma tiho. Bazilika sv. Janeza je bila tačas za občinstvo še zaklenjena. Ceremonija v cerkvi se je vršila samo v intimnem krogu duhovništva. Papež je vstopil v katedralo po stari tradiciji s tem, da se je dotaknil zlatih in srebrnih cerkvenih ključev, ki jih mu je ponudila kapiteljska duhovščina. Ravno tako tiho se je papež tudi vračal. Bilo je na cesti sicer več ljudi, toda nihče za zavese ni čutil papeža. Vožnja v Lateran se je izvršila na isti način, kakor leta 1924., ko so iz cerkve sv. Petra prepeljali v Lateran truplo papeža Leona XIII. Tudi takrat je italijanska vlada smatrala, da mora postaviti na cesto ogrožen policijski aparat, da bi ne bilo nobenega motenja pri sprevidu. Da se Vatikan ne otvče pri italijanski posadki, je takrat odločil italijanske varnostne odredbe in prepeljal truplo Leona XIII. na lastno odgovornost. Ker se je sedaj govorilo o tem, da bo papež pri svojem prvem posetu prevzel v Lateranu svojo oblast, se je smatralo, da bo potrebnih 50.000 italijanskih vojakov, da zavarujejo pot. Papež Pij XI. pa si je sam pridržal končno odločitev in je ves Rim presenetil s tem, da si je za Lateran izbral isto pot, kakor leta 1924., katera bo najbrže tudi v bodoče ostala v veljavi za obisk Laterana.

drugi strani pa nastaja vedno več sporov med posameznimi podjetniki kakor tudi med posameznimi občinami, je sklicanje konference 10. januarja vzbudilo splošen interes in se bodo najbrže javili po belgradskih in drugih strokovnih in nestrokovnih časopisih mnogi zagovorniki enega kakor drugega sistema.

Belgrajske vesti

Belgrad, 20. decembra.

Generalni direktor za rude inž. Gosliša se mudi v Budimpešti. Ima nalogo, da sklene z madjarsko vlado gotove pogodbe glede prodaje našega premoga.

K novemu invalidskemu zakonu je izšel naknadni zakon v obliki dopolnila. Zato se v ministrstvu za socialno politiko izdelujejo pravilniki k dopolnilnemu zakonu, kjer se v prvi vrsti obravnavajo pokojnine vdov.

Velik mraz je naenkrat nastopil v vsej državi. Po poročilih iz notranjosti države je včeraj in danes ves dan snežilo. Nekatere reke so nakrat zamrzile. V nekaterih krajih je 2—3 stopinje pod ničlo.

Belgrajska centrala Rdečega križa je razposlala vsem šolam oklic, kjer opozarja šolsko dečo, naj po zgledu ameriških otrok zbira dohodke in milodare za tiste, ki so brez varstva.

Vrhovnemu zakonodajnemu svetu je predložen v razpravo zakon o univerzah. Ker je stalno na dnevnem redu vprašanje ljubljanske univerze v popolni ali kakršnikoli obliki, vlada zlasti med tukajšnjimi slovenskimi krogi za univerzitetni zakon veliko zanimanje.

Tudi vrbaška banovina se pokloni kralju

Zagreb, 20. dec. (Tel. Slov.) Vzporedno z akcijo, ki jo je podvzel zagrebški svetnik dr. Rittig za poklonitveno deputacijo Njeg. Vel. kralju, se je pokrenila podobna akcija za poklonitveno deputacijo tudi v Vrbaški banovini. Akcija je začela banjaluška občina. Odziv za to deputacijo iz Vrbaške banovine je bil jako velik, tako, da so mnoge vaške občine prijavile 10 delegatov. Prav tako so mnoga društva prijavila svoje delegate, katerih je vseh nad 400. To število je preveliko. Zato bo potrebno, da občine, posebno vaške, znižajo število svojih delegatov, kulturna društva pa da jih sploh ne pošiljajo. Poklonitvena deputacija bo namreč predstavljala samo zastopnike občin. V obče pa še danes ni določen dan odhoda v Belgrad kakor tudi ne program v Belgradu.

Častitke diplomatskega zboru sv. očetu

Rim, 20. decembra. O priliki svoje mašniške 50 letnice je sprejel sv. oče v avdienci člane diplomatskega zbora, ki jih je vodil brazilski poslanik g. Azerede, doyen tega zbora. Gosp. Azerede je prečital vdanostno addresso, v kateri se je spominjal, kako so se diplomati prvič zbrali pri papežu, ko so mu prišli izraziti svoje častitke o priliki sprave z Italijo. Topot prihaja diplomatski zbor častitat sv. očetu za njegov 50 letni mašniški jubilej. V imenu vseh članov zbora, kakor tudi v imenu njihovih vlad in narodov je izrazil g. Azerede sv. očetu najpoštljivejšo vdanost in najtoplejšo želje, da bi ga Bog še dolgo ohranil in blagoslovil zlasti njegovo delo za mir med narodi.

Pij XI. se je v svojem odgovoru zahvalil za častitke diplomatov, poglavarjem in vladam njihovih držav. V nadaljnjem je naglasil važnost sprave z Italijo in izjavil, da so bili to najlepši trenutki njegovega življenja. Ob sklepu je rekel sv. oče, da bo molil za srečo držav, zastopanih na tem zboru, da bi jim Bog dal Kristusov mir v Kristusovem kraljestvu. edini mir, ki je brez nevarnosti in brez strahu.

Pacelli-bodoči drž. tajnik v Vatikanu?

Rim, 20. decembra. Zelo resni viri zatrjujejo, da se bo kardinal državni tajnik Gasparri, ki je s tolikim zgodovinskim uspehom služil dvema papežema, dejansko že v kratkem umaknil s svojega tako odgovornosti polnega mesta. Kakor zagotavljajo isti viri, postane njegov naslednik v vatikanskem državnem tajništvu skoraj gotovo novoimenovani kardinal Pacelli. »Osservatore Romano« naglašja med novoimenovanimi kardinali posebno njegove zasluge in imenuje konkordata z Bavarsko in Prusijo monumentalni deli, s katerimi ostane Pacellijevo ime neizbrisno v zgodovini katoliške cerkve.

Otvoritev proge Kragujevac-Kraljevo

Belgrad, 20. dec. AA. Glasom razpisa direktor državnih železnic v Belgradu št. 629 bo na dan 22. decembra t. l. svečano otvoritev nove proge Kragujevac-Kraljevo. glavna postaja. Na ta dan bo krenil iz Belgrada posebni potniški vlak. Najprvo bo vozil do Lapova in odtod do Kraljeva. glavna postaja. Za ta vlak bo veljal poseben vozni red. Iz Belgrada bo krenil ob 4.30 in prispel v Kraljevo ob 11. Iz Kraljeva se bo vrnil ob 11.05 in prispel v Belgrad ob 21.15. S tem vlakom bodo odpotovali k otvoritvi te proge ministri prometa inž. Radičević, zastopnik ministra javnih del Nikola Uzunović, ministar prosvete Božo Maksimović in višje osebe ministrstva prometa.

Vesti iz Hrvaške

Split, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Splitska delavska zbornica je zaprosila ministrstvo za socialno politiko, da izjavi svoje stališče, kako naj se uredi vprašanje delavskih zaupnikov pri raznih podjetjih, ki jim je to leto potekel mandat, ali se bodo volili novi zaupniki ali ne. Minister dr. Drinković je odredil, da se mandat zaupnikom podaljša za celo leto 1930.

Banjalučka, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Vsi oddelki banjaluške banke uprave so imeli danes sejo, ki ji je predsedoval ban Milosavljević. Na seji se je sprejel proračun za prihodnje leto. Izdatki znašajo preko 100 milijonov dinarjev.

Za zboljšanje tiska

Na Češkoslovaškem so pričele razne kulturne organizacije precej energičen boj proti slabemu tisku, zlasti proti onemu, ki živi od samih senzacij in špekulacij na instinkte mase. Ta boj proti slabemu tisku je doživel v čeških listih mogočen odmev in brez dvoma bo tudi njegov učinek znaten. Tako je češkoslovaška vlada že napovedala svoje odredbe za zboljšanje tiska. Seveda pa same akademične razprave ne pomagajo, temveč je treba tudi praktično nekaj storiti. In take praktične predloge podajajo »Lidové listy«. Ker so ti predlogi tudi za naše kraje priporočljivi, jih v naslednjem priobčujemo.

Po mnenju glasila čsl. ljudske stranke bi se razmere zboljšale, če bi se doseglo zboljšanje v teh točkah:

1. Vesti o tatvinah, vlomih in umorih naj se omeje na kratek popis resničnih dogodkov.
2. Vesti o posilstvih, protinaravnih zločinih, npr. vladnih deliktih in podobno naj bodo dovoljene le v toliko, kolikor to zahteva javni interes, da se lažje izsledijo storilci. (Seveda pa se slo. časopisno gentlemansko tako daleč, da se s polnim naslovom objavljajo tudi ime posiljene žene!)
3. Prepovedano mora biti časopisno izkoriščanje pod 1. in 2. navedenih primerov, prav tako tudi nekaterih sodnih razprav.
4. Prepovedani naj bodo razni zvodniški inserati, kakor n. pr. temperamentna dama prosi za posojilo in podobno.
5. Ravno tako naj ne bodo dovoljeni inserati porodnih babice-angeljčkarice, inserati lažno-medicinskih knjig, raznih modernih sredstev za habjeverne ljudi in slično. S temi sredstvi bi se čisto gotovo doseglo znatno povišanje nivoja časopisov.

Kriza španske diktature

Po šestih letih najhujše diktature Prima de Rivera, ki je uvedel mnogo državljanskih svoboščin, je naenkrat opaziti, da je njegovo stališče zelo omajano. Koliko časa bo ostal še na vladi, ni mogoče vedeti, a vse kaže, da ne bo več dolgo.

Vsa odločitev je v rokah kralja. In imo-ge domneve gredo za tem, da kralja ni volja, da bi neprimljeno, ki se vedno bolj stopnjuje okrog diktatorja, delil z njimi tudi on. Hoče se torej pravočasno od njega ločiti, kar bi mu gotovo vrnilo vso prejšnjo popularnost.

Cegava bo dediščina Primo de Rivero? Zanimivo so ugotovitve nekaterih poznavalcev španskih političnih razmer, da so tekom šestih let diktature prejšnje politične stranke izgubile skoraj docela vsako politično obilježje, ker so pač vse enako sovražno razpoložene proti diktaturi, a večelno strankarsko zatišje jim je vzelo vsak izrazitejši karakter. Edina grupacija strank, ki bo po vsej verjetnosti, bo delitev na monarhistične in republikanske stranke. Baje je republikansko gibanje v letih diktature zelo naraslo.

Po izjavah drugih dosedanjih političnih voditeljev pa sploh ne bo kazalo, da se narodu takoj vrnejo vse svoboščine, ker bi to moglo voditi do nevarnih prevratov. Novi vladi, ki bo sicer parlamentarna, naj bi zopet stal na čelu general, da se v svrhu mirnega prehoda v normalne razmere zagotovi sodelovanje armade in parlamenta. Politična presenečenja pri vročevrtnih Špancih pa niso izkjučena.

Romanski „fašisti“ oproščeni

Bukarešta, 20. dec. AA. Ker je bila prva razsoda v procesu proti tako zvanim romunskim fašistom, ki so poleti poskušali izvesti fantastični državni udar v Bukarešti, razveljavljena, je bila ponovna razprava pred sodiščem v Brašovi. Sodišče je bilo mnenja, da so akcijo izvršili upokojeni oficirji ter skupina delavcev v arsenalu in da je bila popolnoma neresna in smešna. Zato so bili vsi obtoženci oproščeni.

Ital. posojilo madžarski banki

Rim, 20. dec. AA. Službeno se potrjuje vest, da je Banca Commerciale Italiana dovolila italijansko-madžarski banki v Budimpešti posojilo v znesku 2 milijonov dolarjev. Posojilo je bilo dovoljeno pod nominalnim tečajem in s 7 in pol odstotnimi obrestmi.

Francoski letalci se ponesrečili?

Pariz, 20. dec. AA. Od francoskih letalcev Lascalla, Reyharda in Faltota, ki so 14. t. m. odleteli s pošto pošiljko v Indokino, ni še vesti. Vlada je odredila pregled terena Letalski krogi sodijo, da so se ponesrečili v Tripolitani.

Kotel eksplodiral

Groningen, 20. dec. AA. V tukajšnjem pristanišču je eksplodiral kotel vlačilca. Štirje močnarji so bili ubiti, več hudo ranjenih. Na koliko hiš v bližini je bilo porušeno.

Na Daljnem vzhodu

London, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Po vestih iz Hongkonga se čete iz Kwangsi hitro umikajo pred nankinškimi četami. Izpraznilo se mesto Vučev, ki so ga potem zasedle nankinške čete. Tudi ostala vstajska vojska se umika v pokrajino Kwangsi.

Nanking, 20. dec. AA. Iz Mukdena poročajo, da so sovjetske čete prodirajo in da so spet zavzele neka nova mesta v Mandžuriji.

Zima nastopila nenadoma z veliko silo

Zameti na Hrvaškem — Simplonski vlak obličil v snegu — Viharji nad Chikago — V Italiji napadajo volkovi avtomobile

Zagreb, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Veliko neurje s snegom in burjo vlada po vseh hrvaških krajih včeraj in danes. Zlasti je veliko snega zapadlo v Liki, kjer ga je ponekod že zapadlo nad 1 meter. Železniška uprava s plugi pridno čisti proge, tako da je promet še vedno normalen.

Sofija, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer je simplonski vlak obličil v snegu 3 km pred postajo Dragoman. Radi neprestanih snežnih viharjev se je natrpalo snega 5 m visoko, da vlaka niti ni bilo videti iz snega. Da oprestito vlak, so bile odposlane iz Sofije vojaške čete in veliki oddelki železniških delavcev. Ves brzojavni promet na Bolgarskem je že 48 ur ustavljen.

Sofija, 20. dec. AA. Po vsej Bolgarski je zapadel visok sneg. Zlasti hudi so bili snežni viharji na balkanskih planinah. Promet je bil na več krajih prekinjen. Vlaka prihajajo z zamudami. Vlaka iz Jugoslavije so imeli po dve uri zamude.

Sofija, 20. dec. AA. Brzovlak, ki je snoči krenil proti Jugoslaviji, je ostal v Slivnici zaradi velikih snežnih mežev do polnoči.

Bukarešta, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Neprestani snežni viharji ovirajo železniški promet. Nekateri vlaki so obšli na progi popolnoma zasneženi. Drugi pa prihajajo z velikimi zamudami. Večji del brzojavnih zvez z deželo in z inozem-

stvom je prekinjen. Na Črnem morju divjajo hudi viharji, tako da ladje niti ne morejo oditi iz Konstanze niti prispeti v pristanišče. Na obrežju v Konstanzi je morski val vrzel nekega mornarskega častnika v razpenjeno valovje, kjer je utonil.

Newyork, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Nad Chicagom divja že dva dni silen vihar, kakršnega že ni bilo mnogo let. Neprestani snežni viharji so onemogočili vsak promet. Celotni ekspresni vlaki iz Newyorka so mogli dospeti v Chicago le z največjim trudem in z velikimi zamudami. Dovož živil je popolnoma ukinjen. Snežna plast je povprečno visoka pol metra, ponekod pa tvori barikade, visoke po 2 metra, tako da je ukinjen tudi ves avtomobilski promet v okolici.

Milan, 20. decembra. (Tel. »Slov.«) V južnih Apeninih so se radi nenadoma nastale hude zime pojavile tolpe volkov, ki prodirajo prav do vasi. Volkovi so napadli poštni avtomobil iz Montezana, volkove so morali prepoditi s streljanjem. Pri Cosenzi je radi visokega snega skočil s tira neki vlak. V Neaplju je zamrznilo več oseb.

Moskva, 20. decembra. (AA) Po moskovskih vesteh je v vzhodni Rusiji in Sibiriji pritisnil hud mrz. Na Uralu so zabeležili — 40 stopinj, v Irkutsku — 42 stopinj.

Pred drugo haaško konferenco

Austrija in Madžarska sprejeli vabilo

Dunaj, 20. decembra. (Tel. »Slov.«) Zverni kancler dr. Schober je prejel dones povabilo belgijskega ministrskega predsednika Jasparja za udeležbo na haaški zaključni konferenci. V povabilu se navaja, da je v smislu protokola, podpisanega 3. avgusta 1929 v Haagu, in v smislu nadaljnjih del komisije za vzhodne reparacije v Parizu Avstrija poklicana, da se udeleži sestanka v Haagu. Haaška konferenca se bo otvorila 3. ali 6. januarja. Odločitev o dnevu bo izšla vsak čas.

Budimpešta, 20. decembra. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Bethlen je na današnji seji poslanske zbornice izjavil, da je prejel brzojavno povabilo belgijskega ministrskega

predsednika Jasparja, da se udeleži začetkom januarja haaške konference. Radi tega, ker bodo na haaški konferenci zastopali Madžarsko ministrski predsednik Bethlen, zunanji minister Valko, finančni minister Weckerle in bivši finančni minister baron Koranyi, je predlagal Bethlen, da se seje poslanske zbornice odgodijo za nedoločen čas, kar je bilo sprejeto. Čuje se, da bodo parlamentarne počitnice trajale do 22. januarja.

Pariz, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Briand je zahteval po vesteh »ECHO de Paris« od Jasparja kot predsednika haaške konference, da skliče konferenco na dan 3. januarja.

Odnosaji med Rusijo in Anglijo vpostavljeni

London, 20. dec. AA. Po sklepu angleškega kralja je Waleski princ davi sprejel v prestolni dvorani palače Saint James novega ruskega veleposlanika v Londonu Sokolnikova. Pri tej priložnosti je Sokolnikov izročil waleškemu princu svoje poverilnice.

London, 20. dec. AA. Nekaj po 11 sta prispeli dve svečani državni kočiji pred hišo,

v kateri stanuje sovjetski veleposlanik v Londonu Sokolnikov. Kočiji sta prepeljali novega ruskega veleposlanika na svečani nastopni poset v palačo Saint James, kjer ga je sprejel waleški princ z vsemi predpisanimi častmi. Z današnjim dnem so bili tudi deansko vzpostavljeni diplomatski odnosaji med Veliko Britanijo in Sovjetsko Unijo.

Francija ne bo pristala na pariteto z Italijo

Voja tonaža pomorskih veselji

Pariz, 20. dec. AA. Na včerajšnji seji parlamenta se je razvila razprava o pomorskem proračunu Poročevalec Dumesnil je naglašal, da mora imeti Francija mornarico, ki bo odgovarjala suverenosti in vitalnim interesom Francije ter varnosti njenih kolonij. Vprašanje razorožitve ne dopušča, da bi se zanevalo vprašanje varnosti na morju. Vprašanje razorožitve je bilo na dnevnem redu najprej v Zenevi in se bo zdaj razpravljalo v Londonu. Francija pod nikakimi pogoji ne more sprejeti nikake paritete, zlasti ne na škodo svoje varnosti. Ker je bil dosežen med Združenimi državami in Anglijo v vprašanju pomorske razorožitve precejšen sporazum, bo Francija v Londonu malone izolirana. Anglija in Amerika se pač lahko sporazumeja na osnovi paritete, Francija pa mora zaradi svojih prekomorskih posestev in kolonij v severni Afriki vzeti vprašanje pomorske razorožitve v vprašanjem razorožitve na kopnem. Poročevalec je pozval predsednika vlade Tardieuja, naj bi na konferenci v Londonu ponovil izjavo Francije v Zenevi, ki je zahtevala, da mora biti vsaka razorožitev realna. Francija ne sme dopustiti, da bi kakršnakoli sila izrabila konferenco v Londonu za pojačanje svoje pozicije na morju. Francija pojde na londonsko konferenco z najboljše voljo, da bo koristila interesom mira. V tem njenem prizadevanju lahko računa vlada na soglasno podporo parlamenta. Francija ne more pristati na ukinjenje podmornic. Nato je poročevalec podal pregled sedanje tonaže francije napram predvojni. Letošnji proračun za mornarico znaša 26 milijard, leta 1914 je znašal 631 milijonov zlatih frankov, kar je v

sedanji vrednosti 3,2 milijardi. Sedanji proračun je torej manjši kakor je bil leta 1914. Po vojni je Francija potrošila za svojo mornarico 17 milijard. Združene države pa so v istem času izdale 117 milijard. Anglija 92 milijard. Japonska 55 milijard in Italija 13 milijard. Sedanja tonaža Združenih držav znaša v težkih ladjah 660.000 ton, v lahkih 460.000, tonaža Anglije v težkih ladjah 660.000, v lahkih 489.000, tonaža Japonske v težkih ladjah 396.000 in v lahkih 325 tisoč, tonaža Italije v težkih 235.000 in v lahkih 390.000 ton.

Med Francijo in Italijo ni predhodnega sporazuma

Rim, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Po izročitvi italijanskega odgovora Franciji glede mornarskega vprašanja se lahko reče, da med Francijo in Italijo ni prišlo do nobene predpogodbe. Upati pa je, da lahko pride do sporazuma med londonskimi pogajanjmi. Podlaga za to pa bi bila manj tehnična rešitev glede razmerja obeh brodevij, kakor še enkratni poskus, da se med obema državama doseže politični odgovor, ki bi se v glavnem tikal vprašanj v Tunisu in ureditve medsebojnih interesov na Sredozemskem morju. Italija se morda zanaša na to, da bi bila Francija, če bi se čutila v Londonu izolirano, bolj pripravljena, ugoditi italijanskim željam. Da se Italija zanaša na to upanje, izhaja tudi iz tega, da pišejo italijanski listi zmerneje in da so nekoliko opustili svojo dosedanje ostro polemiko proti Franciji.

Usneš židovske agitacije

London, 20. dec. (Tel. »Slov.«) »Times« objavlja pismo lorda Balfourja, Lloydja Georgea in generala Smutha, ki se kažejo zelo vznemirjene zaradi položaja v Palestini, in sicer kot člani angleškega vojnega kabineta, ki je odgovoren za Balfourjevo deklaracijo. Delo v Palestini, ki ga je prevzela Anglija med vojno, ne napreduje zadovoljivo. Imenovani trije zahtevajo, da se imenuje posebna komisija, ki naj sproži na novo celotno vprašanje palestinskega mandata. Potrebne so znatne spremembe v upravi Palestine. Zahtevana komisija naj da Zidom in Arabcem potrebna zagotovila, da je bodo napake sedanjega upravnega sistema v Palestini odstranile.

Komunisti razstrelili zalogo smodnika

Pariz, 20. decembra. (Tel. »Slov.«) Vojaške oblasti so s prvo eksplozijo smodnika v trdnjavi Toulu dne 11. novembra smatrale, da se je smodnik sam vnel, ker je bila to še zaloga smodnika, ki ga je poslala Amerika med vojno. Po drugi eksploziji 18. decembra pa se je ugotovilo, da obstoja v letalskem obrambnem polku št. 403, ki je pošiljal straže k municijskim skladiščem, močna komunistična organizacija. Dne 11. novembra je stražni zaloge posebnega nevarnega komunist, ter se smatra, da so eksplozije povzročili komunisti.

Dunajska vremenska napoved. Bolj oblačno in višja temperatura. Ponoči pa še zmrznilo.

S pičo večino sprejel rudarski zakon

London, 20. dec. (Tel. »Slov.«) S tem, da se je prošlo noč z 281 glasovi proti 273 glasovom v poslanski zbornici sprejel v drugem čitanju rudniški zakon, je Macdonaldova vlada premagala najnevarnejše čeri jesenskega zasedanja in sedaj lahko računa na to, da bo lahko vladala nemoteno do zaključka mornarske razorožitvene konference in do prve predložitve državnega proračuna po Snowdenu. Liberalci pa bodo še lahko dosegli, da se bo po rudniškem zakonu dosegel učinkovit reformski zakon z velikimi pooblastili za vlado in z zastojnim varstvom kontinentov. Kot zadnji govornik opozicije je izjavil Churchill, da predlagani zakon omogoča zvišanje domačih cen premoga in da je vlada na slepo zabredla v zanke, ki so jih nastavili lastniki rudnikov. Macdonald je še enkrat izjavil, da je vlada pripravljena, ta zakon razširiti. Pri glasovanju sta samo dva liberalca glasovala za vlado, šest pa se jih je vzdržalo glasovanja. Listi imenujejo ta rezultat glasovanja Pirovo zmago.

Ljapčev sprejel Jankoviča

Sofija, 20. dec. AA. Predsednik bolgarske vlade Ljapčev je danes sprejel predsednika jugoslovanske delegacije dr. Jankoviča. Ljapčev je govoril optimistično o nadaljnjem delu in o uspehih konference, ki se je danes nadaljevala.

Londonski nasvet

Bolgarski

London, 20. dec. AA. Diplomatski poročevalec »Daily Telegraph« javlja, da so angleški ministri tekem sestankov z bolgarskim ministrom finance Molovcem in bolgarskim ministrom zunanjih zadev Eurovom vladno, a vendar odločno nasvetovali Bolgarski, naj sprejme zahteve držav Male antante in ostalih malih držav, upnic bolgarskih reparacijskih dajatev.

Pred sporazumom med Grško in Bolgarsko?

Sofija, 20. dec. AA. »Zora« priobčuje podrobnosti o razgovoru med bolgarskim kraljem Borisom in grškim vojaškim atašejem Bakarizom. Kralj Boris je dejal, da veruje v skorajšnji popoln sporazum med Grčijo in Bolgarsko, če bosta obe stranki razumni ter pripravljene na gotove koncesije.

Razbojniške nadloge na Bolgarskem

Sofija, 20. dec. AA. O razbojniški tolpi, ki je bila prijeta v ortakijski okolici, se doznava te-le podrobnosti:

Policijska oblastva so ugotovila, da so bili člani te tolpe večinoma bivši aktivni orožniki. Vodja razbojnikov je bil Donče Janjkijev, bivši policijski narednik. Oblastvom je uspelo, da so prišla skoro vse člane te razbojniške tolpe. Le Janjkijev je po vsej priliki pobegnil v Grčijo.

Sofija, 20. dec. AA. Policija nadaljuje zaslедиševanje devovke Marice, ki so jo pred časom odvedli cigani, in ki so jo kasneje osvobodili. Cigani so jo nato ponovno prijeli in odpeljali. Končno je policija rešila devovko. Na policiji je devovka izjavila, da je ciganska tolpa izvršila veliko razbojstev in umorov in da je cigan Petrov sam izvršil v nekem kraju 7 ubojev. Navzlic temu policijska oblastva do zdaj še niso mogla izslediti ciganov in njih voditelja Petrova.

Drobne vesti

Newyork, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Pri japonsko-ameriških razgovorih v Washingtonu se je dosegla skupna formula, s katero se je dosegel dogovor o razorožitvenih ciljih obeh držav.

Budimpešta, 20. dec. AA. Na predlog grofa Bethlena so bile seje parlamenta odložene na nedoločen čas, ker bo več ministrov odšlo na drugo haaško konferenco.

Pariz, 20. decembra. (Tel. »Slov.«) Bivši predsednik francoske republike Loube, ki je sedaj star 91 let, se je nenadoma prehladil in težko obolel. Radi njegove visoke starosti se je bati katastrofe.

London, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Po vesteh iz Hartuma je prišlo do hudih bojov med angleškimi četami in domačimi vstajci ob gornjem Nilu. Podrobnosti še niso znane.

Milan, 20. dec. (Tel. »Slov.«) Prefekt v Comu je danes popolnoma prepovedal katoliški dnevnik »Ordine« po prvi posvaritvi. List vodi neki duhovnik, ki je zaradi svoje odkritosti pri fašistih nepriljubljen.

Pariz, 20. decembra. (AA) »Havas« poroča iz Agre v Indiji, da je Le Brix moral opustiti nadaljevanje poleta v Alahabad zaradi slabega vremena. Megla je tako gostla, da je orientacija izključena. Le Brix je doslej preletel 10.500 km v 72 urah.

Castni večer za Matco

Je bil snoči v Unionu zelo dobro obiskan. Govorili so gg. župan dr. Pue (zelo jedrnatu poudaril idejo propagande slov. umetnosti v inozemstvu), dr. Pretnar (povedal tisto, kar smo že iz časopisov zvedeli o Matičinih uspehih) in dr. Ravnihar. Potem je zbor izvajal večino turnejskega programa in žel aplavz. Več o tem čimprej.